

🎵 AKTYWNOŚĆ · M2 DLA SZPAKA - BUDOWA BUDEK LĘGOWYCH

M2 dla szpaka - Budowa budek lęgowych

Głównym celem jest poczucie sprawczości i użyteczności – uczestnicy tworzą konkretny produkt, który służy lokalnemu ekosystemowi. Działanie zaspokaja potrzebę bycia „ekspertem” technicznym oraz pozwala na...

POZIOM TRUDNOŚCI
Łatwy

UCZESTNICY
Mała grupa

MIEJSCE
Mieszane

ORGANIZACJA
Cykliczny

Wprowadzenie

Praktyczne warsztaty stolarskie, podczas których uczestnicy budują profesjonalne budki dla ptaków zgodnie ze standardami ornitologicznymi. Aktywność obejmuje trasowanie, cięcie drewna (często z odzysku) i montaż konstrukcji, a kończy się wspólną ekspedycją w celu zawieszenia gotowych „mieszkań” na drzewach w okolicy. To prosta i satysfakcjonująca praca, która daje natychmiastowy efekt i realnie wspiera lokalny ekosystem.

Cel scenariusza

Głównym celem jest poczucie sprawczości i użyteczności – uczestnicy tworzą konkretny produkt, który służy lokalnemu ekosystemowi. Działanie zaspokaja potrzebę bycia „ekspertem” technicznym oraz pozwala na socjalizację w modelu „ramię w ramię” (wspólna praca nad zadaniem, zamiast wymuszonej rozmowy twarzą w twarz).

Dla kogo

Mężczyźni 60+, w tym osoby lubiące majsterkowanie. Aktywność dostępna dla osób z lżejszymi ograniczeniami ruchowymi (praca przy stole warsztatowym), jednak etap montażu w terenie wymaga mobilności (można podzielić role w zespole na „stolarzy” i „monterów”).

1 Spotkanie 1: Stolarska

1. **Odprawa techniczna:** Wybór typu budki (np. Typ A dla sikory, Typ B dla szpaka) zgodnie ze standardami ornitologicznymi. Omówienie zasad BHP przy pracy z narzędziami.
2. **Trasowanie i cięcie:** Praca w parach. Jeden uczestnik wymiaruje elementy na deskach (odrysowuje szablon), drugi docina materiał piłami.
3. **Montaż korpusów:** Zbijanie ścianek bocznych i dna. Nawiercanie otworu wlotowego - kluczowy moment wymagający precyzji. Montaż otwieranej ścianki przedniej (niezbędnej do czyszczenia budki po sezonie lęgowym).
4. **Impregnacja:** Zabezpieczanie drewna naturalnym impregnatem (wyłącznie z zewnątrz!).

2 Spotkanie 2: Ekspedycja

1. **Spacer techniczny:** Wyjście w teren z drabiną, narzędziami i gotowymi budkami.
2. **Montaż:** Wieszanie budek na odpowiedniej wysokości i ekspozycji (wlot nie może być skierowany na południe, by nie przegrzać piskląt).
3. **Finale:** Wspólne pamiątkowe zdjęcie pod zawieszoną budką.

3 Dodatkowe warianty scenariusza zajęć:

1. **Wariant „Montażowy”** (Ułatwienie techniczne) Jeżeli obróbka surowego drewna (cięcie, wiercenie otworów) przekracza możliwości manualne grupy lub zaplecze techniczne warsztatu jest niewystarczające, skorzystaj z gotowych zestawów do samodzielnego montażu budki z prefabrykowanych elementów. W tej wersji uczestnicy otrzymują przycięte na wymiar elementy. (możliwy zakup lub przygotowanie prefabrykatów). Zadanie koncentruje się na poprawnym złożeniu konstrukcji (skręcanie, zbijanie) oraz jej wykończeniu. To doskonała okazja do wprowadzenia elementów personalizacji - np. ozdabiania budki techniką wypalania w drewnie (pirografia) lub malowania numerów, co nada jej unikalny charakter, nie tracąc przy tym technicznego wymiaru zajęć.
2. **Wariant „Międzypokoleniowy”** (Bez montażu w terenie) W sytuacji, gdy warunki pogodowe lub kondycja uczestników nie pozwalają na organizację spaceru i montażu na wysokości, nawiąż współpracę z lokalną placówką edukacyjną (szkoła, przedszkole). Seniorzy przyjmują rolę „konstruktorów-donatorów”, a gotowe budki są uroczyście przekazywane placówce. Montażem zajmują się uczniowie (np. w ramach lekcji techniki) lub pracownicy gospodarczy szkoły. Takie rozwiązanie buduje most międzypokoleniowy - seniorzy mają satysfakcję z wykonania użytecznego prezentu dla społeczności, a dzieci zyskują narzędzie do obserwacji przyrody.

Potrzebne zasoby

1. **Materiały:** Deski nieheblowane (sosna/świerk) - najlepiej z odzysku (np. palety), gwoździe, wkręty do drewna, listwy montażowe, papa na daszek.
2. **Narzędzia:** Młotki, piły ręczne lub wyrzynarka, wiertarko-wkrętarka, zestaw otwornic do drewna (o średnicach dopasowanych do gatunków ptaków), miarki, ołówki stolarskie.
3. **Przestrzeń:** Sala warsztatowa ze stołami roboczymi (łatwa do sprzątania).
4. **Zgody:** Pisemna zgoda administratora terenu (spółdzielnia, zarząd zieleni miejskiej) na powieszenie budek na drzewach.

WSKAZÓWKI

1. **Nie improwizuj z projektem:** Korzystaj ze sprawdzonych schematów OTOP (Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków). Mężczyźni cenią profesjonalizm i zgodność ze „sztuką”. <https://otop.org.pl/ptasie-porady/dokarmianie/budki-legowe/>
2. **Daj pole do popisu:** Jeśli w grupie jest były stolarz lub inżynier, pozwól mu poprowadzić instruktaż cięcia. To buduje jego pozycję w grupie.
3. **Ekologia i ekonomia:** Używajcie drewna z odzysku. To dodaje walor ekologiczny i znacznie obniża koszty materiałowe.

Element rywalizacji

Konkurs na „Złoty Sęk” – nagroda za najsolidniej wykonaną konstrukcję. Oceniamy kąty proste, spasowanie elementów i solidność, a nie ozdoby. Głosowanie jest tajne i odbywa się wśród uczestników przy kawie na koniec pierwszego spotkania.

BARIERY I ZALECENIA

1. **Ryzyko skaleczeń:** Konieczne zapewnienie rękawic roboczych i wyposażonej apteczki. Praca z elektronarzędziami wyłącznie pod nadzorem instruktora.
2. **Praca na wysokości:** Przy wieszaniu budek (drabina) asekuracja przez drugą osobę jest bezwzględnie wymagana.
3. **Przepisy:** Należy upewnić się, czy wybrane drzewa nie są pomnikami przyrody (zakaz wbijania gwoździ – w takim przypadku stosujemy specjalne opaski zaciskowe).

Linki i inspiracje

→ **Wzory budek**

<https://www.lasy.gov.pl/pl/edukacja/blogi/blog-lesniczego/budka-dla-ptakow-zrob-to-sam>

**KONIEC
SCENARIUSZA**